

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU**

Gdańsk, dnia 14.01.2011 r.

Gd.PN.I.410.5.2011.BF
za potwierdzeniem odbioru

*Y - co
+ ksi. Kowalczyk*
[Signature]

OPINIA

Na podstawie art. 54 ust. 1 i art. 57 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) w sprawie wniosku Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku znak ZU/ZO-7014-19 RDOŚ/10 z dnia 15.12.06.2010 r., po zapoznaniu się z:

- Prognozą oddziaływania na środowisko projektu planu urządzania lasu dla lasów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kaliska na lata 2011-2020.

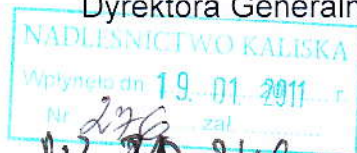
Pozytywnie opiniuję ww. projekt planu.

W opinii tut. organu nie stwierdzono, aby jakiegokolwiek zapisy i wskazania zamieszczone w *Projekcie planu*, wpływały znacząco negatywnie na całość środowiska przyrodniczego w zasięgu Nadleśnictwa Kaliska.

Projekt Planu nie stanowi ram dla przedsięwzięć wymienionych w treści Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213 poz. 1397). Na terenie Nadleśnictwa Kaliska znajdują się następujące obszary Natura 2000:

- „**Bory Tucholskie**” **PLB 220009**, powierzchnia w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa 16437,17 ha;
- „**Dolina Wierzycy**” **PLH 22009**, powierzchnia w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa 170,26 ha.

Lasy w zasięgu obszarów Natura 2000 zostaną zaliczone do kategorii lasów stanowiących cenne fragmenty rodzimej przyrody i objęte nowym wnioskiem o uznanie lasów ochronnych dla Nadleśnictwa Kaliska - Decyzja nr 4 Ministra Środowiska z dn. 5.III.2000 r. będzie uzupełniona zgodnie z Zarządzeniem nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dn. 12 listopada 2007 r.

102-70-2/10
Gd.PN.I.410.5.2011.BF

Niektóre zapisy *Projekt planu*, w przypadku jego realizacji, mogą spowodować powstanie krótkoterminowego negatywnego oddziaływania na wybrane elementy środowiska. Sposoby ograniczania tego negatywnego wpływu zostały zapisane w Programie ochrony przyrody, który zawiera ogólne i szczegółowe zapisy sposobów postępowania gospodarczego uwzględniającego wymogi ochrony przyrody, a zwłaszcza:

1. W zakresie różnorodności genetycznej i gatunkowej - *Projekt planu* nie zawiera elementów, które mogą wpływać na zmniejszenie puli genowej w obrębie gatunków oraz zmniejszenie różnorodności gatunkowej, z uwagi na ujęte z tego zakresu następujące cele:

- monitorowanie krzewów i zielnych roślin reliktowych, endemitów, ginących i zagrożonych,
- utrzymywanie zgodności składów gatunkowych drzewostanów z potencjalną roślinnością naturalną, to jest zgodności biocenozy z biotopem,
- zwiększanie różnorodności gatunkowej biocenoz oraz różnorodności ekosystemów kompleksów leśnych regionu,
- uzupełnianie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych,
- prowadzenie prac związanych z zachowaniem i odtwarzaniem śródleśnych bagien, oczek wodnych, łąk oraz innych cennych biotopów, zachowanie w stanie naturalnym i odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych, mszarów, torfowisk, trzęsawisk, wrzosowisk, wydm, remiz, rzadkich zbiorowisk roślinnych, stanowisk rzadkich roślin i zwierząt,
- zachowanie w dolinach rzek lasów łągowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych, jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i klimatu lokalnego (mikroklimatu),
- ochrona i zachowanie siedlisk priorytetowych,
- kształtowanie granicy ekotonowej,
- ciągłą aktualizację w opracowanych „Programie ochrony przyrody” dla nadleśnictwa występowania gatunków rzadkich i zagrożonych, identyfikację przyczyn zagrożenia rzadkich gatunków i eliminacja źródeł zagrożenia,
- stosowanie czynnych metod ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt (koszenie łąk, usuwanie gatunków drzewiastych),
- pozostawianie drzew dziuplastych, posuszu jałowego, leżaniny, starych drzew na powierzchniach zrębowych oraz części drzew o nietypowych cechach, jako rezerwuary genów,
- rozprzestrzenianie genotypów z wyselekcjonowanej bazy rozmnożeniowej na obszarach dla nich optymalnych.

2. W zakresie różnorodności krajobrazowej (lub ekosystemowej) – realizacja zabiegów rębnych, zaplanowanych *Projekcie Planu* wpłynie na zróżnicowanie struktury wiekowo – przestrzennej lasu. Osiągnięcie dodatniego wpływu długoterminowego na różnorodność ekosystemową będzie możliwe dzięki uwzględnieniu:

- pełnego rozpoznania warunków glebowo siedliskowych,
- kształtowania biologicznie zróżnicowanych i stabilnych ekosystemów leśnych, zgodnie z ich naturalnymi tendencjami dynamiczno - rozwojowymi,
- przebudowy drzewostanów jednogatunkowych, szczególnie pierwszego pokolenia na gruntach porolnych, w kierunku stworzenia w ich miejscu struktur wielogatunkowych i wielopiętrowych,

- wprowadzania podszytów na siedliskach BMśw i gruntach porolnych,
- wprowadzania II piętra w drzewostanach na siedliskach mieszanych i wilgotnych,
- wprowadzania możliwie największego wachlarza gatunków drzew i krzewów biocenotycznych i fitomelioracyjnych do istniejących drzewostanów w procesie dolesiania luk i przerzedzeń, oraz do zakładanych upraw, szczególnie na gruntach nieleśnych,
- wprowadzania, w trakcie przebudowy, w podszytach, lukach, przerzedzeniach i przy zakładaniu upraw w wydzieleniach z gatunkami głównymi wpływającymi degradująco na środowisko glebowe, gatunków fitomelioracyjnych niwelujących ich niekorzystny wpływ na siedliska,
- zapewnienia przez produkcję szkółkarską możliwie bogatego zestawu gatunków biocenotycznych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych i pomijanych dotąd w gospodarce leśnej (np. cis, jałowiec, wiąz itp.),
- tworzenia stref ekotonowych na granicy ekosystemów leśnych z innymi środowiskami (polnymi, wodnymi itp.),
- maksymalnego wykorzystania w odnowieniach rębni złożonych, a przy stosowaniu rębni zupełnych zachowania nieregularności granic zrębów, istniejących kęp podrostów i nalotów oraz pozostawianie przestojów,
- pozostawiania w stanie nienaruszonym terenów o charakterze obszarów niezalesionych: nadmiernie wilgotnych, słabo zmineralizowanych torfowisk, turzycowisk, wrzosowisk, wąwozów, skarp itp.

3. W zakresie oddziaływania na chronione gatunki roślin i zwierząt - najbardziej istotny wpływ *Projekt planu* na komponenty środowiska przyrodniczego może dotyczyć wybranych gatunków roślin i zwierząt. Plan oddziałuje bezpośrednio na te gatunki lub może też oddziaływać pośrednio, poprzez zmiany ich siedlisk.

Zabiegi zaplanowane w odniesieniu do gatunków chronionych oraz ich siedlisk pozwalają stwierdzić, że dla żadnego gatunku nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu realizacji *Projekt planu*. Dla niektórych gatunków realizacja zapisów *Projekt planu* może spowodować korzystny wpływ na stan ich siedlisk i liczebność populacji, pod warunkiem uwzględniania m.in. zaleceń zamieszczonych w Programie ochrony przyrody. Dla części gatunków zapisy *Projekt planu*, mogą spowodować przejściowo negatywne oddziaływanie, które może być zminimalizowane poprzez realizację wszystkich ustaleń Programu ochrony przyrody oraz zaleceń zamieszczonych w *Prognozie*.

3.1. Wskazano następujące sposoby ograniczenia negatywnego wpływu na chronione gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE, zapisane w *Projekcie planu*:

- wykonywanie zabiegów w strefie ochrony okresowej w terminie od 1 sierpnia do 31 grudnia, po uzyskaniu zgody RDOS,
- utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych,
- utrzymanie właściwej powierzchni lasów starszych (wzrost powierzchni lasów ponad 100 letnich z 14,3 % do 16,1 %) ochrona drzew dziuplastych martwych i żywych oraz zachowanie właściwego stanu siedlisk grądowych i łęgowych,
- wywieszanie budek lęgowych, w drzewostanach poniżej 80 lat,
- pozostawianie stref ochronnych „ekotonów” użytkowanych rębniami złożonymi, podczas wykonywania rębni zupełnej w okolicach jezior i cieków,

- pozostawianie ekotonów na styku między lasami a terenem otwartym,
- w przypadku zauważenia gatunków ptaków, wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania (**bielik, kania czarna, kania ruda, rybołów, puchacz, bocian czarny, rybołów**) natychmiastowe zaprzestanie prac gospodarczych i podjęcie odpowiednich procedur zgłoszenia do RDOŚ,
- w przypadku zauważenia gniazdowania pozostałych gatunków ptaków – miejscowe powstrzymanie się od zabiegu,
- kształtowanie mozaikowatej struktury siedlisk,
- ochrona muraw i wrzosowisk,
- renaturalizacja śródleśnych bagien i oczek wodnych, zakaz ich odwadniania,
- ochrona istniejących płątów podczas prowadzonych zabiegów np. poprzez pozostawianie biogrup drzew na zrębach.

W stosunku do gatunków ptaków chronionych nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 2009/147/WE – zaplanowano rozłożenie wykonania zabiegów gospodarczych na różne okresy czasu w ciągu całego roku.

3.2. W stosunku do ochrony **leńca bezpodkwiatkowego** (*Thesium ebracteatum*), rośliny z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w przypadku jej stwierdzenia, należy uzupełnić POP o następujące wytyczne:

- utrzymanie widnych skrajów lasu, zwłaszcza na siedlisku lasów brzoźowo – dębowych (kod 9190, zapisane jako kwaśne dąbrowy).
- utrzymanie szerokich, nie zarastających pasów poboczy leśnych dróg,
- ochronę muraw, wrzosowisk,
- zakaz zalesiania łąk, niedopuszczanie do zarastania muraw krzewami,
- planowane zalesianie poprzedzić inwentaryzacją terenową, w przypadku stwierdzenia występowania, odstąpić od zalesiania.

Ponadto w Nadleśnictwie Kaliska prowadzony jest projekt restytucji **cisa pospolitego** (*Taxus baccata*) oraz reintrodukcja **jarzębu brekinii** (*Sorbus torminalis*) – gatunków objętych ochroną ścisłą (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną, Dz. U. Nr 168, poz. 1764 z dn. 28.07.2004 r.).

3.3. W stosunku do ochrony ssaków z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: bobra europejskiego (*Castor fiber*) i wydry (*Lutra lutra*), zaplanowano:

- stworzenie ostoi,
- zakaz usuwania zadrzewień wzdłuż brzegów rzek, strumieni i jezior (pozostawienie ekotonów),
- odtwarzanie zbiorowisk nadbrzeżnych,
- rębnie złożone w pobliżu miejsc bytowania,
- zapobieganie zaśmiecaniu brzegów.

W stosunku do ochrony nietoperzy:

- zakaz wycinania starych drzew dziuplastych wzdłuż cieków,
- wywieszanie skrzynek,
- zabezpieczenie miejsc zimowania,
- zakaz stosowania toksycznych środków do impregnacji drewna w budynkach, w których stwierdzono letnie schronienia.

3.4. W stosunku do ochrony płazów i gadów, z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zaplanowano następujące sposoby ograniczenia negatywnego wpływu Planu:

- wdrożony i kontynuowany program małej retencji,
- utrzymywanie stałego poziomu wody w oczkach wodnych,
- zakaz regulacji cieków i zasypywania odpadami drobnych cieków wodnych,
- zabudowa biologiczna brzegów poprzez odtwarzanie zbiorowisk roślin nadwodnych,
- zapobieganie zarastania zbiorników wodnych i ochrona tras migracji płazów z zimowisk do zbiorników wodnych,
- renaturalizacja śródleśnych bagien i oczek wodnych, zakaz ich odwadniania.

3.5. Ze względu na niepełne rozpoznanie fauny i flory chronionej Prognoza zaleca uzupełnienie Projektu planu o zapis w POP wprowadzający:

- procedurę lustracji terenowej miejsca wykonywania czynności gospodarczych związanych z pozyskaniem drewna z naniesieniem na szkic stanowisk fauny i flory chronionej, miejsc koncentracji posuszu w rozbiciu na drzewa dziuplaste, posusz stojący i leżaninę z podaniem jego ilości.
- zasady postępowania w przypadku wykrycia zasiedlonego gniazda/dziupli, w trakcie realizacji zabiegów gospodarczych związanych z pozyskaniem drewna,
- zasady wyznaczania kęp starodrzewu tzw. „biogrup” - refugium, z możliwie najlepiej zachowanym siedliskiem chroniącym naturalne stanowiska roślin i zwierząt objętych ochroną prawną. Biogrupa powinna obejmować 5 do 10% powierzchni manipulacyjnej – najlepiej w jednej kępie, bo im większa biogrupa, tym lepiej spełnia swoją rolę ekologiczną. Przy wyborze powierzchni należy również uwzględnić koncentrację drewna martwego. Musi być wyłączona z wszelkich czynności gospodarczych, co oznacza, że nie można z biogrupy usuwać martwych drzew, ani też sadzić nowych. Kępy starodrzewu pozostawiamy na wszystkich powierzchniach planowanych do cięć odnowieniowych (rębni).
- zasady wycinania drzew zasiedlonych przez owady lub grzyby oraz drzew obumarłych zawierające ograniczenie do gatunków owadów lub grzybów stwarzających potencjalne zagrożenie dla trwałości lasu. W warunkach Nadleśnictwa Kaliska będzie to dotyczyć niżej wymienionych owadów: *cetyńca większego* i *przyplaszczka granatka* na sośnie zwyczajnej, *komika drukarza* i *czteroooczaka* na świerku pospolitym, *jesionowca pstrego* na jesionie wyniosłym, *ogłodka wiązowca* na wiązach, *opiętków* na dębach.
- zasady usuwania tzw. „czynnego posuszu” . Pozostały posusz zasiedlony przez inne owady niż wyżej wymienione, jak również drzewa, które opuściły gatunki owadów stanowiące zagrożenie dla trwałości lasów, tzw. „posusz jałowy” powinien pozostać na miejscu, poza pasami komunikacyjnymi i ścieżkami edukacyjnymi. Znaczenie dla ekosystemów leśnych, dla ich bioróżnorodności ma przede wszystkim grube, martwe drewno o średnicy większej niż 10 cm i w odcinkach nie krótszych niż 2 m. W Polsce przyjęto, że na jednym hektarze starszego lasu (pow.100 lat) powinno się znajdować 3-5 sztuk kłód o grubości większej niż 50 cm i długości powyżej 3 m. Pamięając o nie pozostawianiu stojących drzew martwych, ze względów bezpieczeństwa, w odległości mniejszej niż ok. 30 m od: dróg publicznych i udostępnionych dla ruchu, szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych), głównych

dróg wywozowych, dróg pożarowych oraz innych miejsc udostępnionych do przebywania ludzi. W trakcie cięć odnowieniowych i pielęgnacyjnych pozostawiać gatunki drzew w których dzięcioły chętnie wykuwają dziuple: osikę, brzozę, lipę, dąb – pojedyncze egzemplarze 5 do 10 sztuk/ha.

4. W zakresie oddziaływania na wodę – Nadleśnictwo Kaliska leży w zlewni Wierzycy i Wdy. W celu ich ochrony utworzono kategorię lasów ochronnych, wymagającą prowadzenia gospodarki leśnej w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nią celów, dla których została wydzielona. W Nadleśnictwie Kaliska zajmują one 10,8 % powierzchni (2005, 13 ha). Wprowadzone wytyczne w *Projekcie planu*, dotyczące lasów w funkcji wodochronnej, zapewniają jego pozytywny wpływ w ww. zakresie, w szczególności poprzez:

- lokalne zbieranie wód (np. w rowach bez odpływu).
- podmokłe grunty trudne do odnowienia, odnawiane będą poprzez sukcesję naturalną samosiewem (bez ścisłego przestrzegania zalecanego składu gatunkowego), lub wielolatkami, bez przygotowania gleby ciężkim sprzętem i bez stosowania rabatowałków.
- nie planowanie prowadzenia zrębów zupełnych w odległości dwóch wysokości drzewostanu (ok. 50 m) od brzegów jezior oligotroficznym i mezotroficznym, ze względu na możliwość doprowadzenia ich do zniszczenia przez zmianę chemizmu, spowodowaną spływaniem substancji humusowych,
- wybranie formy przerębowego zagospodarowania lasu oraz właściwe zaplanowanie odpowiednich zabiegów odnowieniowych w przypadku lasów liściastych,
- wyłączenie z użytkowania pasów 2-5 m wzdłuż rowów i 10-15 m wokół zbiorników wodnych powstających samorzutnie zbiorowisk okrajkowych, skutecznych jako bariery wychwytyjące zanieczyszczenia biogeochemiczne spływające z pól,
- rezygnacja z użytkowania lasów na mokradłach (brak wskazań gospodarczych)
- dalsze wdrażanie programu małej retencji polegającego na odtworzeniu dawnych jezior, mokradel i oczek leśnych (od 1993 r.)

Warunkiem skutecznej ochrony zalesionych ekosystemów mokradłowych jest zagospodarowanie lasów tam rosnących poprzez zapewnienie ich trwałości i nie burzenie złożonych układów hydrologicznych. Zinwentaryzowano 203 pododdziałów bagien i mokradel o łącznej powierzchni 222,26 ha. Jako powierzchnie nie stanowiące wydzieleń bagna zajmują łącznie 33,65 ha. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (kod 7140) zinwentaryzowano na 87,37 powierzchni, natomiast nizinne torfowiska zasadowe (kod 7230) na 2,19 ha powierzchni. Jako grunty podlegające szczególnej ochronie na terenie Nadleśnictwa występują również grunty do naturalnej sukcesji. Ogólnie zainwentaryzowano 51 takich pododdziałów o łącznej powierzchni 68,83 ha.

5. W zakresie oddziaływania na siedliska przyrodnicze – na terenie Nadleśnictwa Kaliska wyróżniono 7 leśnych, 2 nieleśne i 2 wodne siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, występujących w sumie na 620,86 ha powierzchni. Ze względu na możliwość wystąpienia:

- niezgodności docelowych typów gospodarczych drzewostanów i zalecanych składów gatunkowych ze składami drzewostanów właściwymi dla leśnych siedlisk

przyrodniczych (gospodarka leśna powodowałaby wówczas zniekształcanie drzewostanów siedlisk przyrodniczych),

- nie wyczerpywania przez docelowe typy gospodarcze drzewostanów i zalecane składy gatunkowe przewidziane w *Projekcie planu*, naturalnego zróżnicowania składów drzewostanów leśnych siedlisk przyrodniczych (gospodarka leśna powodowałaby wówczas uproszczenie różnorodności form siedlisk przyrodniczych),
- udziału gatunków obcych geograficznie w docelowych typach gospodarczych drzewostanów i zalecanych składach gatunkowych (gospodarka leśna prowadzić będzie do zniekształcania siedlisk przyrodniczych przez wprowadzanie i promowanie gatunków obcych),
- zmian w strukturze drzewostanów spowodowanych Planem cięć, co prowadzi do zmiany właściwości siedliska gatunków - np. ubytek starodrzewia albo ubytek otwartych powierzchni zrębowych,
- zmiany struktury wieku drzewostanów w zasobach danego siedliska przyrodniczego spowodowanych Planem cięć (ubytek dojrzałych form siedliska przyrodniczego związanych ze starymi dojrzałymi drzewostanami może zredukować związaną z tym siedliskiem różnorodność biologiczną),
- ryzyka wpływu wykonywanych cięć rębnych na sąsiadujące ekosystemy,
- zdeteminowania charakterystyki siedliska zwierząt i roślin leśnych przez dominujące typy rębni,
- powiększenia zasobów chronionych siedlisk przyrodniczych o ile cel przebudowy jest zbieżny ze składem typowym dla siedliska przyrodniczego,

w celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego gospodarka leśna prowadzona będzie na podstawie następujących wytycznych i zasad:

- zachowania, w miarę możliwości ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego poprzez zaniechanie cięć schematycznych na korzyść cięć o charakterze przekształceniowym – renaturalizującym;
- restytucji zdegradowanych i zniekształconych zbiorowisk metodami hodowli i ochrony lasu poprzez:
 - wykorzystanie w miarę możliwości sukcesji naturalnej,
 - zastosowanie rębni złożonej przy przebudowie drzewostanów,
 - używanie do przebudowy i odnowień najwartościowszych miejscowych ekotypów drzew z przestrzeganiem zasad regionalizacji,
 - protegowanie odnowienia naturalnego;
- utrzymania i wzmożenia funkcji ochronnych lasów, mimo funkcji specjalnej, w szczególności funkcji wodochronnych;
- utrzymania zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych poprzez:
 - zróżnicowanego traktowania drzewostanów pod względem wymogów higieny lasu (tam gdzie nie stanowi to zagrożenia należy pozostawiać w lesie drewno martwe tzw. posusz jałowy aby powstrzymać proces degradacji gleby i przyspieszyć obieg materii),
 - możliwie wczesnego stosowania zabiegów pielęgnacyjnych, dostosowywania składu gatunkowego do warunków siedliskowych (przy odnowieniach wykorzystać należy zmienność warunków siedliskowych w wydzieleniu),
 - zróżnicowania wiekowego i gatunkowego (pozostawianie kęp starodrzewia, stosowania domieszek produkcyjnych i biocenotycznych);
 - stosowania przyjaznych dla środowiska technologii i metod użytkowania lasu
 - usuwania inhibitorów wzrostu przy pozostawieniu dla sukcesji (np. trzcinnika).

Projekt planu przewiduje w odniesieniu do siedlisk leśnych:

- ***kwaśnych i żyznych buczyn (kod 9110 i 9130):***

Zagospodarowanie z wykorzystaniem cięć częściowych, wprowadzanie grupowo lub pojedynczo w płaty odnowienia głównego gatunków domieszkowych (jaworu, lipy), wyłączenie z użytkowania wariantów zespołu z czoskiem niedźwiedzim, storczykami lub innymi osobliwościami, zachowanie 5-10 % powierzchni wydzielenia udziału starodrzewu, pozostawionego do naturalnej śmierci.

Kwaśne buczyny zinwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 109,83 ha. Zaplanowano cięcia rębniami złożonymi na 55% cięcia pielęgnacyjne zaś na pow. 31%. Żyzne buczyny zinwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 101,73 ha. Zaplanowane zadania z zakresu pielęgnacji dotyczą ok. 38% powierzchni drzewostanów. Rębnie złożone zaplanowano na ok. 30 % powierzchni.

- ***grądów środkowoeuropejskich i subkontynentalnych (kod 9170):***

w przypadku koniecznej przebudowy lub starości drzewostanu stosowanie różnych wariantów rębni złożonej z wykorzystaniem odnowienia naturalnego.

Skład gatunkowy ma uwzględniać gospodarczy typ przyszłego drzewostanu, ale jednocześnie ma być zgodny ze składem zespołów naturalnych; dążenie do osiągnięcia struktury wielopiętrowej i składu wielogatunkowego, przy jednoczesnej ochronie naturalnego, dolnego piętra grabowego lub (i) lipowego; w razie konieczności prowadzenia cięć odnowieniowych w lasach grądowych pozostawienie do naturalnej śmierci, jako diasporę, fragmentów grądowych o udziale 5-10 % powierzchni w stosunku do powierzchni całego wydzielenia; stosowanie częściowego sposobu przygotowania gleby, spulchnianie tylko w sytuacjach koniecznych, gdy gleba jest nieprzepuszczalna; wyłączenie z użytkowania postaci zespołu z czoskiem niedźwiedzim, śnieżyczką przebiśnieg lub innymi osobliwościami.

Ww. siedlisko zinwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 125,90 ha. Rodzaje planowanych zadań dotyczą głównie pielęgnowania drzewostanów (ok. 10%) oraz wykonania rębni złożonych (8,6%).

- ***borów i lasów bagiennych (kod 91D0):***

pozostawienie naturalnej sukcesji zbiorowisk ustabilizowanych (stan A, ewent. B), zapobieganie radykalnym zmianom stosunków wodnych, regulowanie składu gatunkowego poprzez usuwanie nadmiaru podrostu ekspansywnej brzozy w zbiorowiskach nieustabilizowanych (stan C, ewentualnie B), spowolnienie lub ograniczenie odpływu wody na przesuszonych siedliskach, stosowanie ekstensywnej gospodarki przy pomocy rębni przerębowej w drzewostanach o wyższej bonitacji.

Ww. siedlisko zinwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 103,19 ha w całości zakwalifikowano do gospodarstwa specjalnego i zaplanowano zabiegi wg potrzeb hodowlanych – cięcia pielęgnacyjne 18%.

- ***brzezin bagiennych (kod 91D0):***

pozostawianie naturalnej sukcesji zbiorowisk ustabilizowanych (stan A, ewent. B), zapobieganie radykalnym zmianom stosunków wodnych, regulowanie składu gatunkowego w zbiorowiskach nieustabilizowanych (stan C, ewentualnie B) poprzez usuwanie podrostu świerka i sosny, stosowanie cięć przerębowych na przesuszonych torfowiskach z obniżeniem wody poniżej 1,50 oraz w drzewostanach o wyższej bonitacji, spowolnienie lub ograniczenie odpływu wody na przesuszonych

siedliskach, regulowanie składu gatunkowego w czyszczeniach, zachowując odnowienie naturalne.

- **łęgów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (kod 91E0):**

pielęgnowanie upraw bez użycia herbicydów, preferowanie gatunków łęgowych podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, ochronę i pielęgnowanie odnowień naturalnych, odnawianie luk i przerzedzeń dębem i wiązem, odnawianie olszą większych luk, które na żyłniejszych fragmentach traktowane będą jako przedplon dla jesionu (z uwagi na jego chorobę), ochronę cennych domieszek przy użyciu repelentów lub stosowanie grodzień, zapobieganie radykalnym zmianom stosunków wodnych, a jeżeli to możliwe potrzebne doprowadzenie do spowolnienia odpływu wody z powierzchni, preferowanie punktowego sposobu przygotowania gleby lub odnawianie bez przygotowania gleby, stosowanie kruszarek do gałęzi z uwagi na zabronione niszczenie runa, kształtowanie ekotonów w sposób naturalny lub sztuczny, dostosowanie intensywności zabiegów pielęgnacyjnych i ich charakteru do potrzeb ochrony siedliska i zmierzanie do ukształtowania struktury drzewostanu zbliżonej do pełnej zgodności z siedliskiem naturalnym (modelowym), dostosowanie składu gatunkowego projektowanej uprawy do zgodnego z modelowym dla danego siedliska (traktowanie olszy na żyłniejszych siedliskach, jako przedplon i sadzenie jej w luźniejszej więźbie tj. 4 tys. szt./ha. Dopuszczenie odnowienia jesionem pomiędzy olszą, traktowaną jako osłona), zalecenie wprowadzania krzewów charakterystycznych dla danego siedliska (bez czarna, kalina, trzmielina, porzeczek, kruszyna, głóg) w miarę potrzeb i posiadanych możliwości, wykonywanie pozyskania posuszu tylko w sytuacji zagrożenia trwałości lasu, wykonywanie prac przy pozyskaniu i zrywce w okresie zimowym, przy pokrywie śnieżnej. Stosowanie sortymentowego systemu pracy, unikanie zrywki wleczonej na rzecz nasiębiernej. Stosowanie szlaków technologicznych bez względu na rodzaj zabiegu.

Ww. siedlisko zainwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 30,50 ha. Rodzaje planowanych zadań dotyczą stanu B i C i odnoszą się do pielęgnowania drzewostanów ok. 49%.

- **lasów brzoźowo – dębowych (kod 9190, zapisane jako kwaśne dąbrowy):**

preferowanie dębu bezszypułkowy podczas zabiegów pielęgnacyjnych, stosownie ogrodzeń podczas odnawiania luk i przerzedzeń dębem bezszypułkowym.

Ww. siedlisko zainwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 35,38 ha. Rodzaje planowanych zadań dotyczą głównie pielęgnowania drzewostanów (ok. 65%) oraz wykonania rębni złożonych (20%).

6. W zakresie oddziaływanie na zasoby naturalne –

powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Kaliska wynosi wg stanu na dzień 01.01.2011 r. 19 850,67 ha, w tym gruntów zalesionych 18 583,37 ha. Przeciętny zapas w Nadleśnictwie Kaliska wzrósł w ubiegłym okresie ze 230 m³/ha do 292 m³ /ha, a przeciętny wiek z 62 do 71 lat. Prognoza na 31 grudnia 2019 roku określa przeciętną zasobność na 302 m³ przy przeciętnym wieku 73 lat.

W Planie przewidziano 1008,56 ha rębni zupełnych (5,08 % pow. Nadl.) i 392,85 ha rębni złożonych (1,98 % pow. Nadl.) Przyjęty etat użytkowania rębno i przedrębno na lata 2009 – 2018 wynosi 987 108 m³ i stanowi 65 % spodziewanego przyrostu bieżącego.

7. W zakresie oddziaływania na spójność obszarów Natura 2000 - Projekt planu nie będzie miał istotnego znaczenia dla istniejących korytarzy ekologicznych istotnych dla sieci. Ze względu na zakres projektowanych prac nie spowoduje negatywnych, trwałych skutków w szlakach migracji ptaków. Przejściowe oddziaływanie negatywne może mieć miejsce w przypadku realizacji rębni w okresie lęgowym ptaków. W niezmienionej postaci zostaną zachowane połączenia ekologiczne w rzekach Nadleśnictwa Kaliska, pomiędzy ekosystemem morskim a wodami śródlądowymi. Rozmiar zmian warunków i nowe właściwości poszczególnych elementów środowiska nie będą znacznie odbiegać od obecnych, charakterystycznych dla omawianych obszarów. Nie nastąpią także istotne zmiany w faunie i florze tego terenu. Przewidywane oddziaływanie i układ parametrów ekologicznych będzie taki sam, jaki jest obecnie. W oparciu o założone w *Projekcie planu* zabiegi przedstawiono w diagramach charakterystykę struktury drzewostanów na początku i końcu omawianego dokumentu na obszarach Natura 2000. Na podstawie ich analizy stwierdza się, że kluczowe procesy i funkcjonujący układ przestrzennych procesów w siedlisku nie ulegną istotnym przekształceniom. Ekosystem funkcjonować będzie w podobny sposób jak ma to miejsce w tej części aktualnie. Realizacja *Projektu planu* nie wpłynie negatywnie na integralność funkcjonujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Kaliska Obszarów Natura 2000.

Przeprowadzona w Prognozie szczegółowa analiza nie wykazuje negatywnego oddziaływania zapisów *Projektu planu* urządzania lasu na środowisko. Łączne oddziaływanie *Projektu planu* urządzania lasu na środowisko przyrodnicze na gruntach Nadleśnictwa Kaliska określone w bliższej i dalszej perspektywie czasu ocenione zostało jako pozytywne. Rodzaj i charakter zabiegów gospodarczych wynikających z *Projektu planu* urządzania lasu nie wpływa negatywnie na środowisko. Realizacja *Projektu planu* nie zaburzy czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych.

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pozytywnie opiniuje *Projekt planu* urządzania lasu dla Nadleśnictwa Kaliska na okres 01.01.2011 r. – 31.12.2020 r.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska
w Gdańsku
Joanna Jarosik
Regionalny Konserwator Przyrody

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, ul. Ks. Rogaczewskiego 9/19, 80-804 Gdańsk.
- ② Nadleśnictwo Kaliska, ul. Długa 64, 83-260 Kaliska
3. a/a.